

PSIHOLOĢISKĀS PALĪDZĪBAS PROFESIONĀLU GRUPU IDENTITĀTE: LITERATŪRAS PĀRSKATS

Identity of Professional Groups Providing Psychological Help: a Literature Review

Baiba Purvlīce

Rīga Stradiņš University, Latvia

Kristīne Mārtinsone

Rīga Stradiņš University, Latvia

Anita Pipere

Daugavpils University, Latvia

Rolands Bortaščenoks

Rīga Stradiņš University, Latvia

Abstract. *Providing high quality mental health services is one of the key objectives for national governments declared by WHO, where professional groups providing psychological help play an important role. Confusion among the professional groups in the field poses difficulties both for the professionals and service users. The paper aims to review the studies focused on the identity of professional groups providing psychological help with a special emphasis on used methodological approaches. In the first section of the paper concepts used in the relevant studies are discussed, proposing collective professional identity as the most appropriate theoretical idea to ground the future research in the given field. The second section of this paper analyses the methodological approaches applied in mentioned studies. Collective identity of professionals is conceived by the scholars in given field as a multidimensional concept which is studied both quantitatively and qualitatively. Thus far quantitative research methods are more common, but benefits of qualitative research in the future are also stressed. The results of literature review will serve as the theoretical background for studying professional groups providing psychological help in Latvia.*

Keywords: *collective identity, literature review, professional identity, psychological help.*

Ievads

Introduction

Pasaules Veselības organizācijas (PVO) vadlīnijās „Veselība 2020” Eiropas reģiona dalībvalstīm kā viena no pirmajām prioritātēm veselības un sabiedrības labklājības nodrošināšanai uzsvēta psihiskās veselības veicināšanas programmu stiprināšana (World Health Organization, 2012). Viens no būtiskiem

ierosinājumiem ir katrai valstij Eiropā ievērojami paplašināt dažādas psiholoģiskās palīdzības pieejamību iedzīvotājiem (Gustavsson et al., 2011; World Health Organisation et al., 2013).

Latvijas situāciju īpašu padara fakts, ka psiholoģiskās palīdzības jomai ir tikai nedaudz vairāk nekā 20 gadus ilga vēsture. Šajā laika periodā Latvijā ir izveidojušās trīs lielas psiholoģiskās palīdzības sniedzēju profesionāļu grupas – psihologi, psihoterapeiti un mākslu terapeiti. Katrai no šīm profesionāļu grupām ir sava unikāla attīstības vēsture, apakšspecializācijas, profesionālās darbības normatīvais regulējums, profesionālās apvienības, izglītības process (Bite, Mārtinsons, & Sudraba, 2016; Mārtinsons, 2011, 2012). Aprakstot veicamos pienākumus, definējot kopīgos darba principus un atšķirīgās iezīmes, attīstot izglītības procesu un normatīvo regulējumu, šo 20 gadu laikā ir veidojusies gan šo profesiju speciālistu profesionālā identitāte, gan profesionālo grupu identitāte. Profesionālās jomas pētnieki norāda, ka profesionālās identitātes formēšanās ir viens no būtiskajiem katras profesijas pastāvēšanas aspektiem (Spurgeon, 2012).

Identitātes veidošanās aspekti arī literatūrā tiek uzsvērti kā nozīmīgs izaicinājums psiholoģiskās palīdzības jomas profesionāļiem, jo būtiski ir definēt līdzīgo un atšķirīgo dažādu profesiju starpā (Reiner, Summer, Dobmeier, & Hernández, 2013; Spurgeon, 2012). Šādas izpratnes un konceptualizācijas trūkums par profesiju vai profesiju grupām tiek uzskatīts par nopietnu riska faktoru profesijas attīstībai un ilgtermiņa pastāvēšanai (Turner & Knight, 2015; Van Zyl, Nel, Stander, & Rothmann, 2016).

Profesionāļu spēja skaidri definēt līdzīgo un atšķirīgo starp dažādām grupām ir ļoti svarīga, jo nespēja definēt skaidras profesionālās identitātes atšķirības bieži rezultējas lomu un atbildību sajukumā, statusa un varas konfliktos, kā arī profesionālo stereotipu veidošanā, kas apdraud starpprofesionālās sadarbības efektivitāti (Mellin, Hunt, & Nichols, 2011; Kreindler, Dowd, Star, & Gottschalk, 2012).

Latvijā līdz šim nav veikti pētījumi par psiholoģiskās palīdzības sniedzēju grupu profesionālo identitāti, tāpēc, lai gūtu priekšstatu par atbilstošos pētījumos izmantoto terminoloģiju un pētījumu metodoloģiju, nepieciešams veikt literatūras pārskatu par psiholoģiskās palīdzības profesionālo grupu identitātes pētījumiem. Šī literatūras apskata rezultāti tiks izmantoti, lai izvēlētos precīzu un atbilstošu terminoloģiju un metodoloģiju turpmākajam empīriskajam pētījumam par Latvijas psiholoģiskās palīdzības profesionālo grupu identitātes jautājumiem.

Mērķis un metode *Aim and method*

Pētījuma mērķis: iepazīt un analizēt profesionālo grupu identitātes pētījumos izmantoto terminoloģiju un metodoloģiju. Rakstā atspoguļotajā pētījumā izmantota nereprezentatīva profesionālo grupu identitātes pētījumu analīze. Tā kā autoru mērķis bija gūt pārskatu par psiholoģiskās palīdzības un veselības aprūpes jomas profesionāļu grupu identitātes pētījumos izmantoto terminoloģiju un metodoloģiju, tad šādi izvēlēta zinātniskā literatūra ļāva iegūt plašu priekšstatu par šo pētījumu jomu un izdarīt pamatotus secinājumus par terminoloģijas un metodoloģijas lietojumu.

Identitātes jēdzienu izmantošana profesionālo grupu pētījumos *Terminology used in identity studies of professional groups*

Profesionāļu un profesionālo grupu pētījumos bieži tiek izmantots identitātes jēdziens. Jau viens no pirmajiem un atpazīstamākajiem identitātes jēdziena pētniekiem amerikāņu psihologs Eriks Eriksons norādīja, ka identitāte vienlaikus ir individuāla un sociāla: „...mums ir darīšana ar procesu, kas „atrodas” indivīda būtības kodolā un vienlaicīgi arī šī indivīda kopienas kodolā...” (Eriksons, 1998: 19. lpp.). Attiecīgi identitāte tiek definēta un uztverta caur personīgās identitātes prizmu, attiecinot to uz individuālo ķermeni un pieredzi, kas raksturo katru indivīdu kā atšķirīgu fizisku un psiholoģisku vienību salīdzinājumā ar citiem cilvēkiem un, otrkārt, saistībā ar sociālo kontekstu, attiecībām un mūsu piederību sociālām grupām.

Lai skaidrotu un pētītu identitātes sociālo komponenti, kā viena no visbiežāk izmantotajām ir Sociālās identitātes teorija (Social Identity theory), kuru pagājušā gadsimta septiņdesmitajos gados radīja britu sociālie psihologi Henrijs Tajfels un Džons Tērnors (Tajfel & Turner, 1979). Šie autori norāda, ka identitātes būtība vienmēr ir sociāla, jo jebkuru individuālo identitāti nosaka sociālā vide. Tomēr visbūtiskākais sociālās identitātes teorijas autoru ieguldījums ir tieši grupu procesu un fenomenu detalizēta izpēte, un tālākā šīs teorijas attīstība būtiski ietekmējusi tālākos grupu un starpgrupu uzvedības pētījumus (Abrams & Hogg, 1998, 2001; Hogg & Tindale, 2001).

Saskaņā ar Sociālās identitātes teoriju, sociālā grupa ir indivīdu kopums, kas redz sevi kā vienas sociālas kategorijas locekļus, piemēram, rase, dzimums vai profesija. Sociālās identitātes teorijas ietvaros ar grupu saistīto identitāti sauc par kolektīvo identitāti. Sociālās identitātes teorijas autori apraksta, ka kolektīvā identitāte veidojas sociālas mijiedarbības ceļā, trīs procesu rezultātā – ar sociālo klasifikāciju, identifikāciju un salīdzināšanu. Klasifikācija jeb kategorizācija notiek kognitīvi grupējot indivīdus, balstoties uz kopīgām pazīmēm. Pēc tam

cilvēki identificējas ar līdzīgo un, izmantojot salīdzināšanu, nosaka arī atšķirīgo, kas veido robežu starp tiem, kuri pieder grupai, un tiem, kuri tai nepieder (Tajfel, Fraser, & Jaspars, 1984). Tādējādi gan kognitīvie procesi, gan emocionālās saites ietekmē turpmākos savstarpējo attiecību un uzvedības modeļus grupā un starp grupām (Jenkins, 2008). Attiecīgi indivīdu kopīgi konstruētā realitāte rada grupas kultūru (Hymans, 2008).

Pēdējā dekādē ir veikti daudzi pētījumi, kuru dalībnieki ir psiholoģiskās palīdzības un veselības aprūpes profesionāļi, un kuros kolektīvās identitātes jēdziens tiek atzīts kā atbilstošs darba un profesiju izpētes jomai (Cardoso, Batista, & Graça, 2014; Feitosa, Salas, & Salazar, 2012; Knez, 2016). Jāatzīmē, ka kolektīvās identitātes jēdzienu mūsdienās plaši izmanto arī starpkultūru pētījumos, pētot etnisko un rasu identitāti, kā arī politiskos procesus (Eder, 2009; Ieviņa, 2014; Jasper, Tromantano, & McGarry, 2015).

Profesionāļu un profesionālo grupu pētījumos tiek lietots gan sociālās identitātes, gan kolektīvās identitātes jēdziens. Lai viestu skaidrību un precizētu jēdzienu lietošanu, vairāki autori norāda, ka būtu jānošķir šo divu jēdzienu lietojums (Ashmore, Deaux, & McLaughlin-Volpe, 2004; Cheek & Briggs, 2013; Miscenko & Day, 2016). Kolektīvās identitātes jēdziens būtu jālieto attiecībā uz tiem identitātes definējumiem, kuri balstās grupu piederībā, kā to apraksta sociālās identitātes teorijā (Ashmore, Deaux, & McLaughlin-Volpe, 2004; Brewer & Gardner, 1996).

Literatūras pārskatā, kurā apkopoti 600 raksti par ar profesionālo darbību saistītās identitātes pētījumiem, nodalītas individuālā, starppersonu un kolektīvā identitāte, kur pēdējo definē kā izrietošu no identifikācijas ar kādu simbolisku grupu, kas var būt organizācija vai profesija (Miscenko & Day, 2016). Savukārt, pētījumā par Identitātes aspektu aptauju (Aspects of Identity Questionnaire), izmantojot faktoru analīzes metodes, autori Čīks un Brigs pierāda, ka personīgās, sociālās un kolektīvās identitātes skalas apzīmē trīs atšķirīgus identitātes veidus un nākotnē tie būtu jāpēta kā savstarpēji saistīti, bet atšķirīgi identitātes aspekti (Cheek & Briggs, 2013).

Pētījumos par profesionāļiem un profesionāļu grupām tiek lietots vēl arī profesionālās identitātes jēdziens. Ar profesionālo identitāti plašākā izpratnē parasti apzīmē ar profesiju vai darba jomu saistīto personas identitāti (Knez, 2016; Spurgeon, 2012). Sašaurinot šo definējumu var teikt, ka profesionālā identitāte ir individuālās identitātes sociālais aspekts, identificējoties ar profesionālo grupu (Cardoso et al., 2014).

Vēl precīzāku iedalījumu sniedz literatūras pārskats par darba jomas identitātes pētījumiem, kur nošķirtas organizācijas, darba grupas un profesionālā identitāte. Ja pirmās divas attiecināmas uz sociālās identitātes jēdzieniem un kolektīvo “es”, tad profesionālās identitātes jēdzienu autors attiecina uz personīgo identitāti un individuālo “es” (Knez, 2016).

Tā kā katra indivīda profesionālo identitāti veido piederība grupai, tad tieši grupas aspekts ir ļoti nozīmīgs un bieži nepietiekami novērtēts un pētīts, secināts literatūras pārskatā par kolektīvās identitātes jēdziena izmantošanu (Kreindler, Dowd, Star, & Gottschalk, 2012).

Literatūras analīze par izmantoto terminoloģiju profesionāļu un profesionāļu grupu identitātes izpētei atklāj, ka vienlaicīgi tiek lietoti vairāki termini – sociālā identitāte, kolektīvā identitāte un profesionālā identitāte. Tādēļ nākotnes pētījumos būtu jāpievērš uzmanība precīzai un korektai šo terminu lietošanai. Nobeidzot literatūras pārskata pirmo daļu par terminu lietojumu pētījumos, var apkopot, ka:

- 1) vairākums pētījumu par profesionāļu un profesionāļu grupu identitāti atsaucas uz sociālās identitātes teoriju;
- 2) sociālās identitātes teorijas ietvarā ar grupu saistīto identitāti definē kā kolektīvo identitāti, attiecīgi grupu pētījumiem korekti būtu izmantot kolektīvās identitātes jēdzienu;
- 3) profesionālās identitātes jēdzienu lieto gan plašākā izpratnē attiecinot uz personas identitāti saistībā ar profesionālo jomu, gan šaurā izpratnē attiecinot tikai uz identitātes individuālajiem nevis kolektīvajiem aspektiem.

Tādējādi, profesionālo grupu identitātes pētījumiem nākotnē iesakāms lietot kolektīvās profesionālās identitātes jēdzienu.

Šī raksta otrajā daļā tiks analizētas profesionāļu un profesionāļu grupu pētījumos izmantotās metodoloģiskās pieejas psiholoģijas un veselības aprūpes nozares pētījumos.

Profesionālo grupu identitātes pētījumu metodoloģijas

Methodological approaches used in identity studies of professional groups

Pievēršoties profesionālo grupu identitātes pētījumos izmantotajām metodēm, pirmkārt, jānorāda, ka kolektīvā identitāte tiek aprakstīta kā daudzdimensionāls koncepts. Literatūras pārskatā par pētījumiem kolektīvās identitātes jomā tiek secināts, ka var izdalīt no vienas līdz septiņām kolektīvās identitātes dimensijām jeb komponentiem, kuras tiek pētītas dažādos veidos (Ashmore, Deaux, & McLaughli-Volpe, 2004; Feitosa, Salas, & Salazar, 2012). Ričards Ešmors ar līdzautoriem piedāvā visas kolektīvās identitātes dimensijas sadalīt divās lielās grupās – kognitīvās jeb ar kategorizāciju saistītās un afektīvās dimensijas. Ar kategorizāciju saprot grupas locekļu uzskatus un pieņēmumus par grupas locekļu kopīgajām pazīmēm, grupas ideoloģiju un mērķi. Afektīvo dimensiju raksturo piederības izjūta, kas atklāj vērtības, grupas emocionālo nozīmīgumu, to, kā paši grupas dalībnieki vērtē savu kategoriju un kādi ir

pieņēmumi par vērtējumu no citu puses, tuvība ar grupas locekļiem (Ashmore, Deaux, & McLaughlin-Volpe, 2004).

Analizējot publikācijas, kurās veikti apkopojumi par kolektīvās identitātes pētījumiem (Ashmore, Deaux, & McLaughlin-Volpe, 2004; Cardoso, Batista, & Graça, 2014; Feitosa, Salas, & Salazar, 2012; Knez, 2016; Kreindler, 2012; Ye, Ollington, & Salas, 2016; Woo, Henfield, & Choi, 2014) jāsecina, ka kolektīvās identitātes pētījumiem vairāk tiek izmantoti kvantitatīvi pētījuma dizaini, bieži tiek izmantotas kvantitatīvas mērījumu skalas, kā piemēram, Kolektīvās pašvērtības skala (Collective Self-esteem Scale) (Luhtanen & Crocker, 1992), vai Profesionālās identitātes skala (Professional Identity Scale) (Phillips & Leahy, 2012).

Izmantojot kvantitatīvās pētījumu metodes, visbiežāk tiek pētīts viens no kolektīvās identitātes aspektiem kādā noteiktā profesionāļu grupā vai arī tiek aplūkota kāda kvantitatīvi mērīta identitātes aspekta saistība ar citiem kvantitatīvu mērījumu rezultātiem. Piemēram, kā pētījumā par mākslu terapiju kolektīvās pašvērtības saistību ar labklājības rādītājiem (Orkibi & Bar-nir, 2015) vai pētījumā par mūzikas terapiju kolektīvās pašvērtības saistību ar izdegšanas sindroma rādītājiem un apmierinātību ar darbu (Kim, 2012).

Salīdzinoši retāk profesionālās identitātes pētījumiem gan psiholoģiskās palīdzības, gan veselības aprūpes profesionāļiem tiek izmantotas kvalitatīvās stratēģijas. Analizējot izmantotos kvalitatīvā pētījuma dizainus, var secināt, ka tiek izmantoti gan etnogrāfiski pētījumi (Arceciado Marañón & Isla Pera, 2015), gan tematiskā analīze (Burton, Boschmans, & Hoelson, 2013; Gignac & Gazzola, 2016), tomēr viena no biežāk izmantotajām ir pamatotā teorija (angl. *grounded theory*) (Glaser & Strauss, 1967; Charmaz, 2006).

Pētījumi, kas balstās pamatotajā teorijā bieži tiek izmantoti, lai detalizēti izprastu un aprakstītu profesionālās identitātes attīstību, kā, piemēram, pētījumā par medmāsu profesionālo attīstību kā morālas attīstības ceļu (Ranjbar, Joolae, Vedadhir, Abbaszadeh, & Bernstein, 2017) vai arī par sociālas grupas ietekmi uz identitāti (Lovell, 2015). Tieši profesionālās identitātes veidošanās un attīstība, kā arī tās attīstības posmi un transformatīvie uzdevumi plaši pētīti tieši konsultatīvās psiholoģijas profesijas ietvarā (Brott & Myers, 1999; Gignac & Gazzola, 2016; Moss, Gibson, & Dollarhide, 2014; Dollarhide, Gibson, & Moss, 2013).

Paralēli identitātes attīstības posmiem ar kvalitatīvās pētniecības metodēm pētīta arī dažādu identitātes lomu pārklāšanās (Casc On-Pereira, Chillas, & Hallier, 2016; Sharma, Johansson, Prakasamma, Mavalankar, & Ctensson, 2013) vai arī identitātes pašuztveres aspekti (Alves & Gazzola, 2013).

Salīdzinot kvantitatīvo un kvalitatīvo pētījuma metožu izmantojumu kolektīvās identitātes pētījumu jomā, jāatsaucas uz Austrālijas pētnieku Jē, Ollingtona un Salas metodoloģisko pārskatu (Ye, Ollington, & Salas, 2016). Šajā

pētījumā secināts, ka, lai gan pozitīvisma paradigmas kvantitatīvie pētījumi ir plaši izplatīti un dod savu ieskatu pētāmajā jautājumā, tiem trūkst ekoloģiskās validitātes. Tāpat autori norāda, ka pozitīvisma paradigmas pētījumi neatklāj sociālo fenomenu būtību, kad paši sociālās vides dalībnieki veido un piedod jēgu sociālajiem fenomeniem. Šī kolektīvās identitātes izpētes metožu salīdzinājuma rezultātā secināts, ka pozitīvisma paradigmas instrumentu atklātie jēdzieni un mehānismi varētu tikt efektīvāk un dziļāk izpētīti, izmantojot interpretatīvo pieeju.

Secinājumi **Conclusions**

Profesionālo grupu identitātes pētījumi ļauj noskaidrot profesionāļu izpratni par savas profesionālās grupas identitāti un atšķirīgo no citām profesionālajām grupām. Latvijā psiholoģiskās palīdzības profesijas uzskatāmas par jaunām un pagaidām nav veikts neviens pētījums par psiholoģiskās palīdzības profesionāļu grupu identitāti. Vairākums pētījumu par profesionāļu un profesionāļu grupu identitāti atsaucas uz sociālās identitātes teoriju, kuras ietvaros ar grupu saistīto identitāti definē kā kolektīvo identitāti. Lai pētītu ar profesionālo jomu saistīto identitāti individuālā līmenī, tiek lietots profesionālās identitātes jēdziens, savukārt, lai pētītu profesionālo grupu identitāti tiek lietots kolektīvās identitātes jēdziens. Tādēļ, kā atbilstošākais nākotnes pētījumiem izvēlēts kolektīvās profesionālās identitātes jēdziens. Kolektīvā identitāte ir daudzdimensionāls jēdziens, kurš tiek pētīts gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi, tomēr pētījumi norāda, ka šī kompleksā sociālā fenomena pētniecībai nākotnē iesakāmi kvalitatīvi pētījumi. Tādējādi, literatūras apskata rezultātā var secināt, ka Latvijā būtu jāpēta psiholoģiskās palīdzības jomas profesionāļu grupu kolektīvo profesionālo identitāti, izmantojot kvalitatīvas pētniecības metodes.

Summary

Identity formation is considered one of key aspects in the development of profession and lack of professional awareness and conceptualization among professional groups is considered to be a serious risk factor for long term survival of the profession. Researchers point out identity issues being a significant challenge for professionals in the field of psychological care in order to define similarities and differences among allied professions.

In Latvia, professions in the field of psychological care are considered new and no research has yet been conducted on identities of professional groups working in the field. Therefore, there is a need for a literature review on identity studies of professional groups in order to get understanding on the terminology used in the relevant studies as well as the research methodology. The results of this literature review will be used to select the exact and relevant terminology and methodology for the future empirical research on identity of professional groups providing psychological help in Latvia.

Summarizing the first section of this paper on terminology use it can be concluded that several terms - social identity, collective identity and professional identity are used simultaneously. As well, literature analysis shows that accurate and correct use of these terms is needed. The concept of collective professional identity has been chosen as the most appropriate for future research.

In conclusion of the second part of this paper multidimensionality of the concept of collective identity is stressed, studied both by quantitative and qualitative methods. Thus far quantitative studies have been more widespread investigating some aspect of collective identity in a particular group. But studies indicate that this complex social phenomenon could be more effectively and deeply explored using quantitative research in the future.

Literatūra References

- Abrams, D., & Hogg, M. A. (1998). *Social identifications. A social psychology of intergroups relations and group processes*. Routledge, London.
- Abrams, D., & Hogg, M. A. (2001). Collective identity: group membership and self-conception. In Hogg, M. A., & Tindale, R. S. (2001). *Blackwell handbook of social psychology: group processes*. Blackwell publishers. <https://doi.org/10.1002/9780470998458>
- Alves, S., & Gazzola, N. (2013). Perceived professional identity among experienced Canadian counsellors: a qualitative investigation. *International Journal for the Advancement of Counselling*. <https://doi.org/10.1007/s10447-013-9184-x>
- Arreciado Marañón, A., & Isla Pera, M. P. (2015). Theory and practice in the construction of professional identity in nursing students: a qualitative study. *Nurse Education Today*. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.03.014>
- Ashmore, R. D., Deaux, K., & McLaughlin-Volpe, T. (2004). An organizing framework for collective identity: articulation and significance of multidimensionality. *Psychological Bulletin*, 130 (1), 80–114. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.130.1.80>
- Bite, I., Mārtinsons, K., & Sudraba, V. (red.). (2016). *Konsultēšana un psihoterapija: teorija un prakse*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Brewer, M. B., & Gardner, W. (1996). Who is this “we”? Levels of collective identity and self representations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71 (1), 83–93. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.71.1.83>
- Brott, P. E., & Myers, J. E. (1999). Development of professional school counselor identity: a grounded theory. *Professional School Counseling*, Jun, 2 (5).
- Burton, S., Boschmans, S. A., & Hoelson, C. (2013). Self-perceived professional identity of pharmacy educators in South Africa. *American Journal of Pharmaceutical Education*. <https://doi.org/10.5688/ajpe7710210>
- Cardoso, I., Batista, P., & Graça, A. (2014). Professional identity in analysis: a systematic review of the literature. *Open Sports Sciences Journal*, 7 (September), 83–97. <https://doi.org/10.2174/1875399X01407010083>
- Casc On-Pereira, R., Chillias, S., & Hallier, J. (2016). *Role-meanings as a critical factor in understanding doctor managers' identity work and different role identities*. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2016.09.043>
- Cheek, J. M., & Briggs, S. R. (2013). *Aspects of identity questionnaire (AIQ-IV)*.

- Deschamp, J. C. The social psychology of intergroup relations and categorical differentiation. In Tajfel, H. (ed.), (1984). *The Social Dimension: Volume 2: European Developments in Social Psychology*. Cambridge University Press.
- Dollarhide, C. T., Gibson, D. M., & Moss, J. M. (2013). Professional identity development of counselor education doctoral students. *Counselor Education and Supervision*. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6978.2013.00034.x>
- Eder, K. (2009). A theory of collective identity. *European Journal of Social Theory*, 12 (4), 427–447.
- Eriksons, E. H. (1998). *Identitāte: jaunība un krīze*. Rīga: Apgāds „Jumava”.
- Feitosa, J., Salas, E., & Salazar, M. R. (2012). Social identity: carifying its dimensions across cultures. *Psihologijske Teme*, 21 (3), 527–548.
- Gignac, K., & Gazzola, N. (2016). Negotiating professional identity construction during regulatory change: utilizing a virtual focus group to understand the outlook of Canadian counsellors. *International Journal for the Advancement of Counselling*. <https://doi.org/10.1007/s10447-016-9273-8>
- Glaser, B., & Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory*. Chicago: Aldine.
- Gustavsson, A., Svensson, M., Jacobi, F. et al. (2011). Cost of disorders of the brain in Europe 2010. *European Neuropsychopharmacology*, 21 (10), 718–779. <https://doi.org/10.1016/j.euroneuro.2011.08.008>
- Hymans, M. (2008). How personal constructs about "professional identity" might act as a barrier to multi-agency working. *Educational Psychology in Practice*, 24 (4), 279–288. <https://doi.org/10.1080/02667360802488724>
- Hogg, M. A., & Tindale, R. S. (2001). *Blackwell handbook of social psychology: group processes*. Blackwell publishers. <https://doi.org/10.1002/9780470998458>
- Ye, M., Ollington, N., & De Salas, K. (2016). A methodological review of exploring Turner's three-process theory of power and the social identity approach. *Qualitative Sociology Review*, Volume XII (4).
- Jasper, J., Tromantano, M., & McGarry, A. (2015). *Scholarly research on collective identities. The identity dilemma: social movements and collective identity*. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>
- Jenkins, R. (2008). *Social Identity*, 3rd ed., London: Routledge.
- Kim, Y. (2012). Music therapists' job satisfaction, collective self-esteem, and burnout. *Arts in Psychotherapy*, 39 (1), 66–71. <https://doi.org/10.1016/j.aip.2011.10.002>
- Knez, I. (2016). Toward a model of work-related self: a narrative review. *Frontiers in Psychology*, 7 (MAR), 1–14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00331>
- Kreindler, S. A., Dowd, D. A., Star, N. D., & Gottschalk, T. (2012). Silos and social identity: the social identity approach as a framework for understanding and overcoming division in health care. *Milbank Q*, Jun; 90 (2): 347–374.
- Lovell, B. (2015). “We are a tight community”: social groups and social identity in medical undergraduates. *Medical Education*. <https://doi.org/10.1111/medu.12781>
- Luhtanen, R., & Crocker, J. (1992). A collective self-esteem scale: self-evaluation of one's social identity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18 (3), 302–318. <https://doi.org/10.1177/0146167292183006>
- Mārtinsone, K. (red.), (2011). *Mākslu terapija*. Rīga: RaKa.
- Mārtinsone, K. (sast.), (2012). *Psiholoģija Latvijā: psihologi, izglītība, profesionālā darbība*. Rīga: RaKa.

- Mellin, E. A., Hunt, B., & Nichols, L. M. (2011). Counselor professional identity: findings and implications for counseling and interprofessional collaboration. *Journal of Counseling & Development, Spring*, Volume 89. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2011.tb00071.x>
- Miscenko, D., & Day, D. V. (2016). Identity and identification at work. *Organizational Psychology Review, 6* (3), 215–247. <https://doi.org/10.1177/2041386615584009>
- Moss, J. M., Gibson, D. M., & Dollahide, C. T. (2014). Professional identity development: a grounded theory of transformational tasks of counselors. *Journal of Counseling and Development*. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.2014.00124.x>
- Orkibi, H., & Bar-nir, A. (2015). Linking collective self-esteem to well-being indicators of arts therapies students and practitioners: meaning and engagement as mediators. *Arts in Psychotherapy, 45*, 26–35. <https://doi.org/10.1016/j.aip.2015.05.004>
- Phillips, B. N., & Leahy, M. J. (2012). Prediction of membership in rehabilitation counseling professional associations. *Rehabilitation Counseling Bulletin*. <https://doi.org/10.1177/0034355212446533>
- Ranjbar, H., Joolae, S., Vedadhir, A., Abbaszadeh, A., & Bernstein, C. (2017). Becoming a nurse as a moral journey: a constructivist grounded theory. *Nursing Ethics*. <https://doi.org/10.1177/0969733015620940>
- Reiner, S. M., Dobmeier, R. A., & Hernández, T. J. (2013). Perceived impact of professional counselor identity: an exploratory study. *Journal of Counseling and Development : JCD, 91* (2).
- Sharma, B., Johansson, E., Prakasamma, M., Mavalankar, D., & Christensson, K. (2013). Midwifery scope of practice among staff nurses: a grounded theory study in Gujarat, India. *Midwifery, 29* (6), 628–636. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2012.05.008>
- Spurgeon, S. (2012). Counselor identity - a national imperative. *Journal of Professional Counseling, Practice, Theory, & Research, 39* (1), 3. Retrieved from <https://login.er.lib.k-state.edu/login?url=http://proquest.umi.com/pqdweb?did=2665012421&Fmt=7&clientId=48067&RQT=309&VName=PQD>
- Tajfel, H. (ed.), (1984). *The Social Dimension: Volume 2: European Developments in Social Psychology*. Cambridge University Press.
- Tajfel, H., & Turner, J. *An integrative theory of intergroup conflict*, chapter 3, In Austin, W.G., & Worchel, S. (1979). *The Social psychology of intergroup relations*, Brooks/ColePub. Co.
- Tan, C. P., Van der Molen, H. T. & Schmidt, H. G. (2015). A measure of professional identitydevelopment for professional education, *Studies in Higher Education*.
- Turner, A., & Knight, J. (2015). A debate on the professional identity of occupational therapists. *British Journal of Occupational Therapy, 78* (11), 664–673. <https://doi.org/10.1177/0308022615601439>
- F. M. Van Knippenber, F. M. Intergroup differences in group perceptions no Tajfel, H. (ed.) (1984). *The Social Dimension: Volume 2: European Developments in Social Psychology*. Cambridge University Press.
- Van Zyl, L. E., Nel, E., Stander, M. W., & Rothmann, S. (2016). Conceptualising the professional identity of industrial or organisational psychologists within the South African context. *SA Journal of Industrial Psychology, 42* (1), <https://doi.org/10.4102/sajip.v42i1.1379>

World Health Organisation & European Commission (2013). *Mental health promotion and mental disorder prevention: A policy for Europe*.

World Health Organization. (2012). Health 2020: a European policy framework supporting action across government and society for health and well-being. *Proceedings of Regional Committee for Europe*, (September), 10–13. <https://doi.org/10.1007/s13398-014-0173-7.2>